

ЕВРОПЕЙСКА КОНВЕНЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА АРХЕОЛОГИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО

(НОВА РЕДАКЦИЯ) (РАТИФИЦИРАНА СЪС ЗАКОН, ПРИЕТ ОТ 36-О НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА 1 АПРИЛ 1993 Г., И ДЕНОНСИРАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА АРХЕОЛОГИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО ОТ 6 МАЙ 1969 Г. - ДВ, БР. 30 ОТ 1993 Г. В СИЛА ОТ 25 МАЙ 1995 Г.)

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА
Обн. ДВ. бр.70 от 10 Август 2004г.*

Преамбюл

Държавите - членки на Съвета на Европа, и останалите държави - участници в Европейската културна конвенция, подписали тази конвенция,

Отчитайки, че целта на Съвета на Европа е да постигне по-тясно единство между своите членове по-конкретно с оглед на гарантирането и осъществяването на идеалите и принципите, които представляват общото им наследство;

Като имат предвид Европейската културна конвенция, подписана в Париж на 19 декември 1954 г., и по-конкретно чл. 1 и 5 от нея;

Като имат предвид Конвенцията за опазването на архитектурното наследство на Европа, подписана в Гранада на 3 октомври 1985 г.;

Като имат предвид Европейската конвенция за престъпленията по отношение на културните ценности, подписана в Делфи на 23 юни 1985 г.;

Като имат предвид препоръките на Парламентарната асамблея във връзка с археологията и по-конкретно Препоръки 848 (1978), 921 (1981) и 1072 (1988);

Като имат предвид Препоръка № Р (89) 5 относно опазването и обогатяването на археологическото наследство в контекста на градоустройствените дейности и териториалното планиране;

Припомняйки, че археологическото наследство има първостепенно значение за опознаването на историята на човечеството;

Признавайки, че европейското археологическо наследство, което предоставя доказателства за древната история, е сериозно застрашено от влошаване на състоянието поради растящия брой мащабни устройствени планове, природни рискове, тайни или ненаучни разкопки и недостатъчно познаване на темата от широката общественост;

Потвърждавайки, че има голямо значение да се създадат, ако все още не съществуват, подходящи процедури за административен и научен контрол и че необходимостта от опазване на археологическото наследство следва да бъде отразена в градоустройството и териториалното планиране, както и в политиката за развитие на културата;

Подчертавайки, че отговорността за опазването на археологическото наследство следва да се поеме не само от пряко заинтересованите страни, но и от

всички европейски държави с цел да се намали рискът от влошаване на състоянието и да се засили консервационната дейност чрез насърчаване на обмена на експерти и сравняване на натрупания опит;

Отбелязвайки необходимостта от допълване на принципите, залегнали в Европейската конвенция за опазването на археологическото наследство, подписана в Лондон на 6 май 1969 г., в резултат на еволюцията на политиката в градоустройството и териториалното планиране в европейските страни,

се споразумяха за следното:

Определение на понятието "археологическо наследство"

Член 1

1. Целта на тази (преработена) конвенция е да се опази археологическото наследство като източник за европейската колективна памет и като средство за исторически и научни изследвания.

2. За целта като елементи на археологическото наследство се смятат всички останки и предмети, както и други следи на човечеството от минали епохи:

i. опазването и проучването на които подпомагат проследяването на историята на човечеството и неговата връзка с природната среда;

ii. за които основните източници на информация са разкопките или находките, както и останалите методи за изследване на човечеството и свързаната с него среда;

iii. които се намират на територията на страните участнички.

3. Археологическото наследство включва структури, постройки, групи сгради, разработени обекти, движими и други паметници, както и техния контекст, независимо от това, дали се намират на сушата или под вода.

Определяне на наследството и мерките за неговото опазване

Член 2

Всяка от страните участнички се ангажира да изгради с подходящите за всяка държава средства правна система за опазването на археологическото наследство, която предвижда:

i. поддържане на регистри на археологическото наследство и определяне на защитените паметници и райони;

ii. създаване на археологически резервати, дори когато няма видими останки на повърхността или под водата, за опазване на материалните доказателства, които да бъдат изследвани от идните поколения;

iii. задължително докладване пред компетентните органи от откривателя на случайните находки, представляващи елементи на археологическото наследство, и тяхното представяне за изследване.

Член 3

За да опази археологическото наследство и да гарантира научната стойност на археологическите изследвания, всяка от страните участнички се ангажира:

i. да прилага процедури за разрешаване и контрол на разкопките и останалите археологически дейности по начин, който:

a. не допуска незаконни разкопки или унищожаване на елементи от

археологическото наследство;

б. гарантира, че археологическите разкопки и проучвания се извършват научно и предвиждат:

- прилагане при всяка възможност на неразрушителни методи на изследване;

- елементите на археологическото наследство да не се оставят открити и без да се предприемат мерки за тяхното опазване, консервация и управление по време на разкопките или след тяхното приключване;

ii. да гарантира, че разкопките и останалите потенциално разрушителни методи се прилагат единствено от квалифицирани лица със специално разрешително;

iii. да предвиждат изрично предварително разрешение при всяка възможност, предвидена от националното законодателство на съответната държава, за използването на металотърсачи и друга техника за разкриване или провеждане на археологически проучвания.

Член 4

Всяка от страните участнички се ангажира да предприема мерки за физическото опазване на археологическото наследство, като предвижда според обстоятелствата:

i. придобиване или опазване чрез други подходящи средства от властите в районите, за които се предвижда обявяване на археологически резервати;

ii. опазване и поддържане на археологическото наследство за предпочитане на място;

iii. подходящи места за съхраняване на археологическите останки, когато те се преместват от първоначалното си местонахождение.

Комплексна консервация на археологическото наследство

Член 5

Всяка от страните участнички се ангажира:

i. да се стреми към съвместяване и съчетаване на изискванията съответно на археологията и устройствените дейности, като гарантира, че археолозите участват във:

а. политиката на планиране, чиято цел е да се осигурят балансиранни стратегии за опазване, консервация и утвърждаване на обекти от археологически интерес;

б. различните етапи на градоустройството и териториалното планиране;

ii. да гарантира, че археолозите и специалистите по градоустройство и териториално планиране системно се консултират, за да осигурят:

а. промени на градоустройствените и териториалните планове, за които съществува вероятност да се отразят неблагоприятно върху археологическото наследство;

б. достатъчно време и средства за подходящи научни изследвания на обекта и за публикуване на направените открития и изводи;

iii. да гарантира, че оценките за въздействието върху околната среда и последвалите от тях решения изцяло отчитат археологическите обекти и заобикалящата ги среда;

iv. да предвижда при откриване на елементи на археологическото наследство по време на строителни или благоустройствени работи тяхната консервация по възможност на място;

v. да гарантира, че отварянето на археологическите обекти за обществеността и

по-специално изграждането на конструкции за приемане на голям брой посетители няма да има неблагоприятно въздействие върху археологическия и научния характер на обектите и заобикалящата ги среда.

Финансиране на археологическите изследвания и консервацията

Член 6

Всяка от страните участнички се ангажира:

i. да организира обществена финансова подкрепа за археологическите изследвания от националните, регионалните и местните власти в съответствие с техните правомощия;

ii. да увеличи материалните ресурси за спасителна археология:

a. чрез предприемане на подходящи мерки, които осигуряват в големите обществени или частни строителни или благоустройствени проекти средства от обществения или частния сектор, с които се покрива пълният размер на разходите за необходимите археологически дейности;

b. чрез залагане в бюджета на посочените проекти по същия начин, както при оценката на въздействието върху околната среда или предпазните мерки при териториалното планиране, на средства за предварителни археологически изследвания и проучвания, както и за научна обработка и пълно публикуване и документиране на откритията и изводите.

Събиране и разпространяване на научна информация

Член 7

С цел да улесни изследванията и разпространението на знания за археологическите открития всяка от страните участнички се ангажира:

i. да създаде или да актуализира изследванията, регистрите и картите на археологическите обекти на своята територия;

ii. да предприеме всички практически мерки за осигуряване след археологическите проучвания на научна първична публикация на резултатите от тях преди необходимото пълно публикуване на специализираните изследвания.

Член 8

Всяка от страните участнички се ангажира:

i. да улеснява националния и международния обмен на елементи от археологическото наследство за професионални научни цели, като предприема необходимите стъпки, за да гарантира, че този обмен по никакъв начин не нарушава културната и научната стойност на тези елементи;

ii. да насърчава събирането на информация за археологическите проучвания и разкопки и да допринася за организирането на международни изследователски програми.

Запознаване на обществеността

Член 9

Всяка от страните участнички се ангажира:

i. да провежда просветни действия с цел да привлече общественото внимание и да запознае общественото мнение със значението на археологическото наследство за

осмислянето на миналото и на заплахите за това наследство;

ii. да разширява обществения достъп до важни елементи от нейното археологическо наследство, особено до обектите, и да насърчава представянето пред обществеността на подходящо подбрани археологически находки.

Предотвратяване на незаконното движение на елементи от археологическото наследство

Член 10

Всяка от страните участнички се ангажира:

i. да създаде условия на съответните държавни органи и научни институти за събиране на данни за всички сигнали за незаконни разкопки;

ii. да информира компетентните органи в страната на произход, която е участничка в тази конвенция, за предложения, за които съществуват подозрения, че са резултат от незаконни разкопки или неправомерно отклоняване от официални разкопки, както и да предоставя необходимите подробности в тази връзка;

iii. да предприема необходимите стъпки, за да гарантира, че музеите и сходните им институти, чиято политика на придобиване на експонати е под държавен контрол, не придобиват елементи от археологическото наследство, за които съществуват подозрения, че са резултат от неконтролирани открития, незаконни разкопки или неправомерно отклоняване от официални разкопки;

iv. по отношение на музеите и сходните им институции, които се намират на територията на съответната страна участничка, но чиято политика на придобиване на експонати не е под държавен контрол:

a. да ги запознае с текста на тази (преработена) конвенция;

b. да полага всички усилия, за да осигури зачитане на изброените в т. 3 принципи от страна на посочените музеи и институти;

v. да ограничи в максимална степен чрез просвета, информиране, бдителност и сътрудничество прехвърлянето на елементи от археологическото наследство, получени в резултат от неконтролирани открития, незаконни разкопки или неправомерно отклоняване от официални разкопки.

Член 11

Разпоредбите на тази (преработена) конвенция по никакъв начин не нарушават действащите или бъдещите двустранни или многостранни договорености между страните участнички във връзка с незаконното движение на елементи от археологическото наследство или тяхното възстановяване на законните им собственици.

Техническа и научна взаимопомощ

Член 12

Страните участнички се ангажират:

i. да предоставят техническа и научна взаимопомощ чрез събиране на опит и обмен на специалисти в областта на археологическото наследство;

ii. да насърчават съгласно приложимото национално законодателство или международните споразумения със задължителна сила обмена на специалисти по опазването на археологическото наследство, включително на специалисти, които

отговарят за по-нататъшното обучение.

Контрол върху прилагането на (преработената) конвенция

Член 13

За целите на тази (преработена) конвенция експертната комисия, създадена от Комитета на министрите на Съвета на Европа съгласно чл. 17 от Устава на Съвета на Европа, следи за прилагането на (преработената) конвенция и по-конкретно:

i. периодично докладва пред Съвета на министрите на Съвета на Европа за състоянието на политиката за опазване на археологическото наследство в страните участнички в (преработената) конвенция и за прилагането на принципите, залегнали в (преработената) конвенция;

ii. предлага мерки на Комитета на министрите на Съвета на Европа за изпълнение на разпоредбите на (преработената) конвенция, включително многостранни дейности, изменения и допълнения към (преработената) конвенция и информиране на обществеността за целта на (преработената) конвенция;

iii. прави препоръки пред Комитета на министрите на Съвета на Европа във връзка с отправянето на покани към държави, които не членуват в Съвета на Европа, да се присъединят към тази (преработена) конвенция.

Заклучителни разпоредби

Член 14

1. Тази (преработена) конвенция е отворена за подписване от държавите - членки на Съвета на Европа, и другите страни - участнички в Европейската културна конвенция.

Тя подлежи на ратифициране, приемане или одобряване. Инструментите за ратифицирането, приемането или одобряването се депозират при Генералния секретар на Съвета на Европа.

2. Страна - участничка в Европейската конвенция за опазването на археологическото наследство, подписана в Лондон на 6 май 1969 г., не може да депозира своите инструменти за ратифициране, приемане или одобрение, освен ако вече е денонсирала посочената конвенция или я денонсира с тях.

3. Тази (преработена) конвенция влиза в сила шест месеца след датата, на която четири държави, включително най-малко три държави - членки на Съвета на Европа, изразят съгласие да се обвържат с (преработената) конвенция съгласно разпоредбите на предходните алинеи.

4. Когато при прилагането на предходните две алинеи денонсирането на конвенцията от 6 май 1969 г. не влиза в сила едновременно с влизането в сила на тази (преработена) конвенция, договарящата се страна може при депозирането на своя инструмент за ратифициране, приемане или одобрение да декларира, че ще продължи да прилага конвенцията от 6 май 1969 г. до влизането в сила на тази (преработена) конвенция.

5. По отношение на всяка подписала страна, която впоследствие изразява съгласие да се обвърже с (преработената) конвенция, конвенцията влиза в сила шест месеца след датата на депозиране на инструмента за ратифициране, приемане или одобрение.

Член 15

1. След влизането в сила на тази (преработена) конвенция Съветът на министрите на Съвета на Европа може да покани всяка друга държава, която не членува в Съвета, и Европейската икономическа общност да се присъедини към тази (преработена) конвенция чрез решение, гласувано с мнозинство съгласно чл. 20.г от Устава на Съвета на Европа и с единодушния глас на представителите на договарящите се страни, които имат право да участват в Съвета.

2. По отношение на всяка присъединяваща се страна или евентуално присъединяващата се Европейска икономическа общност (преработената) конвенция влиза в сила шест месеца след датата на депозиране на инструмента за присъединяване при Генералния секретар на Съвета на Европа.

Член 16

1. Всяка държава има право по време на подписването или при депозирането на инструмента за ратифициране, приемане или одобрение да посочи територията или териториите, към които се прилага тази (преработена) конвенция.

2. Всяка държава има право впоследствие чрез декларация, адресирана до Генералния секретар на Съвета на Европа, да разшири приложното поле на тази (преработена) конвенция с друга посочена в декларацията територия. По отношение на тази територия (преработената) конвенция влиза в сила шест месеца след датата на получаване на декларацията от Генералния секретар.

3. Всяка декларация по предходните две алинеи може да бъде оттеглена по отношение на всяка посочена в декларацията територия чрез уведомление, адресирано до Генералния секретар. Оттеглянето влиза в сила шест месеца след датата на получаване на уведомлението от Генералния секретар.

Член 17

1. Всяка страна участничка има право по всяко време да денонсира тази (преработена) конвенция чрез уведомление, адресирано от Генералния секретар на Съвета на Европа.

2. Денонсирането влиза в сила шест месеца след датата на получаване на уведомлението от Генералния секретар.

Член 18

Генералният секретар на Съвета на Европа уведомява държавите - членки на Съвета на Европа, останалите страни - участнички в Европейската културна конвенция, и всяка държава или Европейската икономическа общност, която се е присъединила или е поканена да се присъедини към тази (преработена) конвенция, за:

- i. всяко подписване;
- ii. депозирането на инструмент за ратифициране, приемане, одобрение или присъединяване;
- iii. датата на влизане в сила на тази (преработена) конвенция съгласно чл. 14, 15 и 16;
- iv. всеки друг акт, уведомление или съобщение във връзка с тази (преработена) конвенция.

В уверение на горното долуподписаните, надлежно упълномощени представители, подписаха тази преработена конвенция.

Съставена във Валета на шестнадесети януари 1992 г. на английски и френски език, като и двата текста са с еднаква сила, в един екземпляр, който се депозира в архива на Съвета на Европа. Генералният секретар на Съвета на Европа предава заверени копия на всяка държава - членка на Съвета на Европа, на останалите страни - участнички в Европейската културна конвенция, и на всяка държава, която не е членка, или на Европейската икономическа общност, поканена да се присъедини към тази (преработена) конвенция.